VYNOŘUJÍCÍ SE DOSPĚLOST V ŽIVOTĚ MLADÝCH DOSPĚLÝCH

EMERGING ADULTHOOD IN THE LIVES OF YOUNG ADULTS

Tereza Hormandlová[1], **Tomáš Čech**[1]

[1] Ústav pedagogiky a sociálních studií, Pedagogická fakulta, Univerzita Palackého v Olomouci, Olomouc

Abstrakt

Přechod z dospívání do dospělosti, tzv. vynořující se dospělost, je definován specifickými znaky jako nejistota, nestabilita, hledání identity a autonomie apod. V našem příspěvku interpretujeme zkušenosti dvou mužů a tří žen ve věku 24–29 let, jejich zkušenost s tímto fenoménem je nahlížena pomocí IPA. Z šetření vyplývá, že mladými lidmi je toto období vnímáno jako přechodné (tranzitorní), přechod do dospělosti považují za dlouhodobý individuální proces. Klíčovou kategorií je vnímání dospělosti.

Klíčová slova: *vynořující se dospělost, adolescence, kvalitativní výzkum, interpretativní fenomenologická analýza*

Abstract

Emerging adulthood is defined by specific features such as uncertainty, instability, the search for identity and autonomy, and so on. We present the experiences of two men and three women aged 24-29. Their experience of this phenomenon is analysed through the IPA. The survey shows that young people perceive this period as transient, considering the transition to adulthood as a long-term individual process. The key category is the perception of adulthood.

Keywords: *emerging adulthood, adolescence, qualitative research, interpretive phenomenological analysis*

1 ÚVOD

Vynořující se dospělost je konceptem, který vymezil J. J. Arnett a který lze považovat za reakci na aktuální fenomén rozevírání nůžek mezi adolescencí a dospělostí (subjektivně i objektivně vnímanou).

2 TEORIE

Teorie životní etapy vynořující se dospělosti vyplývá ze změn sociokulturního kontextu. Teorie má svůj původ a empirický základ v USA. Období bývá zasazeno do třetí dekády života, avšak odborníci jsou v názoru na začátek a konec etapy nejednotní. Byly navrženy klíčové charakteristické rysy této etapy: hledání identity a autonomie, experimentování, pocit bytí mezi fázemi, nestabilita, možnosti, zaměření na sebe. Kritici teorie vycházejí mimo jiné z teze, že touto etapou neprochází nutně všichni jedinci a týká se podle nich téměř výhradně vysokoškolských studentů.

3 METODOLOGIE VÝZKUMU

Cílem výzkumu bylo porozumět zkušenostem mladých lidí v období vynořující se dospělosti v českém prostředí a zjistit, zda se u nich vyskytují vymezené rysy. Kvalitativního výzkumného šetření se účastnili dva muži a tři ženy z ČR ve věku 24–29 let. Data byla sbírána polostrukturovanými rozhovory a analyzována interpretativní fenomenologickou analýzou (IPA). Účastníkům byly položeny otázky o jejich zkušenostech v jejich současném životě, o jejich prožívání a byly zjišťovány demografické charakteristiky.

4 VÝSLEDKY

Nejvýznamněji byl účastníky výzkumu hodnocen aspekt hledání identity a autonomie a aspekt vnímání množství možností a experimentování. Informanti toto období označují jako nestabilní, plné změn a možností. Účastníci také reagovali na pocit bytí mezi a uváděli, že v některých ohledech se cítí být dospělými a v některých aspektech se tak necítí. Dotazovaní označují toto období života jako čas, kdy mohou experimentovat.

5 ZÁVĚRY A DISKUSE

Z výpovědí účastníků lze usuzovat, že život v daném období v českém prostředí je (v souladu s původní teorií zasazenou do amerického kontextu) charakterizován rysy jako hledání identity a autonomie, zaměření na sebe, nestabilita, možnosti a experimentování i pocit mezi. Rysy navrhované v teorii vynořující se dospělosti byly patrné u všech účastníků napříč demografickými charakteristikami, např. ne/účast na terciárním vzdělávání, svobodní či v manželském svazku, jedinci nacházející se v první či druhé polovině dekády apod. Vynořující se dospělost se dle našich zjištění nejeví jako výhradní aspekt studentů. Je však možné, jak tvrdí někteří kritici této teorie, že vynořující se dospělost odpovídá popisu prostého prodlouženého dospívání ve specifických socioekonomických podmínkách a není tak samostatnou životní fází.

6 LITERATURA

Arnett, J. J. (2000). Emerging Adulthood: A theory of development from late teens through the twenties. *American Psychologist,* 55(5), 469–480. DOI: 10.1037//0003-066X.55.5.469

Arnett, J. J. (2010). Oh, grow up! Generational grumbling and the new life stage of emerging adulthood — Commentary on Trzesniewski & Donnellan (2010). *Perspectives on Psychological Science,* 5(1), 89–92. DOI: 10.1177/1745691609357016

Arnett, J. J. (2015). *Emerging Adulthood: The Winding Road from the Late Teens through the Twenties.* Oxford University Press.

Lacinová, L., Ježek, S., & Macek, P. (2016). *Cesty do dospělosti: psychologické a sociální charakteristiky dnešních dvacátníků.* Masarykova univerzita.

PODĚKOVÁNÍ

Prezentace příspěvku je podpořena projektem IGA_PdF_2022_032 *Vývoj rizikového chování žáků a jeho prevence na ZŠ v době distanční výuky během pandemie covid-19.*